

Informacja o postanowieniach z wzorca umownego:
Ogólne Warunki Dodatkowej Umowy Ubezpieczenia Następstw Nieszczęśliwych Wypadków
„Na Wypadek” (WY2/JUN/3/2019)

Rodzaj informacji	Numer zapisu z wzorca umownego
1. Przesłanki wypłaty świadczeń lub wartości wykupu ubezpieczenia	§ 2 z uwzględnieniem definicji w § 1 § 8 ust. 1
2. Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności Towarzystwa uprawniające do odmowy wypłaty świadczenia lub jego obniżenia	§ 3 § 8 ust. 7-9 i ust. 11-17
3. Koszty oraz inne obciążenia potrącane ze składek ubezpieczeniowych, z aktywów ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych lub poprzez umorzenie jednostek uczestnictwa ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych	§ 7 § 9 ust. 1

**OGÓLNE WARUNKI DODATKOWEJ UMOWY UBEZPIECZENIA NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW
„NA WYPADEK” (WY2/JUN/3/2019)**

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia stosuje się wyłącznie do umów ubezpieczenia zawieranych jako uzupełnienie umów ubezpieczenia na życie zawartych lub zawieranych ze spółką Aviva Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie SA na podstawie Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Uniwersalnego juniorGO.

**§ 1.
DEFINICJE**

1. Ilekroć w niniejszych ogólnych warunkach ubezpieczenia, wniosku o zawarcie dodatkowej umowy ubezpieczenia na ich podstawie, dokumencie potwierdzającym jej zawarcie oraz w innych pismach i oświadczeniach składanych w związku z zawarciem tej umowy lub w jej wykonaniu używa się wymienionych poniżej terminów, należy przez nie rozumieć w odpowiednim przypadku i liczbie:

- 1) **Dodatkowa umowa ubezpieczenia lub Umowa dodatkowa** – umowa ubezpieczenia zawierana na podstawie Ogólnych Warunków Dodatkowej Umowy Ubezpieczenia Następstw Nieszczęśliwych Wypadków „Na Wypadek” jako uzupełnienie umów ubezpieczenia na życie zawartych lub zawieranych na podstawie Ogólnych Warunków Ubezpieczenia Uniwersalnego juniorGO; wyróżnia się następujące rodzaje tych umów:
 - a) Pierwsza dodatkowa umowa ubezpieczenia, która jest zawierana w trybie złożenia przez Ubezpieczającego oferty jej zawarcia oraz przyjęcia tej oferty przez Towarzystwo,
 - b) Kolejna dodatkowa umowa ubezpieczenia, która jest zawierana w trybie złożenia przez Towarzystwo oferty jej zawarcia oraz przyjęcia tej oferty przez Ubezpieczającego;
- 2) **Działalność zarobkowa** – działalność Ubezpieczonego nakierowana na osiągnięcie przychodu, wykonywana w szczególności na podstawie umowy o pracę, jakiegokolwiek innej umowy lub w ramach wolnego zawodu;
- 3) **Dzień pobytu Ubezpieczonego w Szpitalu lub Dzień pobytu w Szpitalu** – każdy dzień kalendarzowy, w którym Ubezpieczony przebywał w Szpitalu, niezależnie od tego, jaką część dnia trwał ten pobyt, przy czym pierwszym Dniem pobytu jest dzień rejestracji, a ostatnim dzień wypisu ze Szpitala;
- 4) **Koszty leczenia u Ubezpieczonego skutków Nieszczęśliwego wypadku lub Koszty leczenia skutków Nieszczęśliwego**

wypadku – niezbędne z medycznego punktu widzenia koszty przeprowadzonego pod kontrolą lekarza i na terenie Polski leczenia u Ubezpieczonego skutków Nieszczęśliwego wypadku, któremu uległ Ubezpieczony. Koszty leczenia, o których mowa powyżej, obejmują następujące koszty poniesione w okresie 12 (dwunastu) miesięcy od daty tego Nieszczęśliwego wypadku:

- a) koszty wizyt lekarskich,
- b) koszty pobytu w Szpitalu,
- c) koszty zabiegów i operacji, z wyłączeniem operacji plastycznych,
- d) koszty znieczulenia, w tym koszty jego podania,
- e) koszty badań,
- f) koszty przewiezienia Ubezpieczonego do Placówki medycznej, w której udzielono mu pomocy medycznej po Nieszczęśliwym wypadku, w tym koszty wezwania karetki pogotowia,
- g) koszty nabycia leków dostępnych wyłącznie na receptę,
- h) koszty nabycia środków opatrunkowych

i nie należą do nich Koszty rehabilitacji wskutek Nieszczęśliwego wypadku;

- 5) **Koszty rehabilitacji Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku lub Koszty rehabilitacji wskutek Nieszczęśliwego wypadku** – niezbędne z medycznego punktu widzenia koszty prowadzonego pod kontrolą lekarza i na terenie Polski procesu leczniczego, mającego na celu uzyskanie przez Ubezpieczonego optymalnego poziomu funkcjonowania utraconych w wyniku Nieszczęśliwego wypadku, któremu uległ Ubezpieczony, czynności uszkodzonego narządu lub narządów, realizowanego metodami kinezyterapii, fizykoterapii oraz koszty zaopatrzenia ortopedycznego (z wyłączeniem kosztów protez ortopedycznych). Koszty rehabilitacji, o których mowa powyżej, obejmują koszty poniesione w okresie 24 (dwudziestu czterech) miesięcy od daty tego Nieszczęśliwego wypadku i nie należą do nich Koszty leczenia skutków Nieszczęśliwego wypadku;
- 6) **Nieszczęśliwy wypadek** – zdarzenie wywołane bezpośrednio i wyłącznie przez zewnętrzną przyczynę niemającą źródła w jakimkolwiek fizycznym lub psychicznym schorzeniu Ubezpieczonego, która to przyczyna zadziałała w czasie ochrony ubezpieczeniowej, w sposób nagły, niezależnie od woli Ubezpieczonego;

- 7) **Placówka medyczna** – prywatny albo publiczny podmiot leczniczy, który działa zgodnie z przepisami prawa i świadczy opiekę nad chorymi w zakresie diagnostyki i leczenia oraz zatrudnia wykwalifikowany zespół lekarski i pielęgniarski;
- 8) **Pobyt Ubezpieczonego w Szpitalu wskutek Nieszczęśliwego wypadku lub Pobyt w Szpitalu wskutek Nieszczęśliwego wypadku** – nieprzerwany pobyt Ubezpieczonego w Szpitalu, z wyłączeniem pobytu w szpitalnym oddziale ratunkowym lub oddziale rehabilitacyjnym, będący następstwem Nieszczęśliwego wypadku, jakiemu uległ Ubezpieczony, który rozpoczął się w terminie 12 (dwunastu) miesięcy od daty tego Nieszczęśliwego wypadku i którego celem było leczenie uzasadnione stanem zdrowia Ubezpieczonego, odnotowany w księdze Głównej przyjęć i wypisów, sporządzonej i prowadzonej przez Szpital zgodnie z obowiązującymi przepisami w sprawie rodzajów dokumentacji medycznej, sposobu jej prowadzenia oraz szczegółowych warunków jej udostępniania; nieprzerwany pobyt w więcej niż jednym Szpitalu traktowany jest jako jeden Pobyt w Szpitalu;
- 9) **Szpital** – podmiot leczniczy świadczący przy wykorzystaniu wykwalifikowanego zespołu lekarskiego i pielęgniarskiego całodobową opiekę nad chorymi w zakresie diagnostyki i leczenia; Szpitalem w rozumieniu niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia nie jest jednak ośrodek opieki dla przewlekłe chorych, hospicjum (także onkologiczne), ośrodek leczenia uzależnień, ośrodek rehabilitacji, ośrodek sanatoryjny lub wypoczynkowy, ani zakład lecznictwa uzdrowiskowego, w tym w szczególności szpital uzdrowiskowy lub szpital uzdrowiskowo-rehabilitacyjny;
- 10) **Śmierć Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku lub Śmierć wskutek Nieszczęśliwego wypadku** – śmierć Ubezpieczonego będąca następstwem Nieszczęśliwego wypadku, jakiemu uległ Ubezpieczony, która nastąpiła nie później niż w terminie 180 (stu osiemdziesięciu) dni od daty tego Nieszczęśliwego wypadku;
- 11) **Trwały uszczerbek na zdrowiu Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku lub Trwały uszczerbek na zdrowiu wskutek Nieszczęśliwego wypadku** – wszelkiego rodzaju utrwalone dolegliwości, zmniejszenie sprawności poszczególnych narządów lub organów, brak części organizmu oraz wszelkie zaburzenia czynności całego organizmu w wyniku ubytków morfologicznych lub zaburzeń budowy, będące następstwem Nieszczęśliwego wypadku, jakiemu uległ Ubezpieczony i powstałe u niego w terminie 12 (dwunastu) miesięcy od daty tego Nieszczęśliwego wypadku;
- 12) **Ubezpieczony** – osoba fizyczna, której zdrowia dotyczy Dodatkowa umowa ubezpieczenia; Ubezpieczonym może być wyłącznie Ubezpieczone dziecko w ramach Głównej umowy ubezpieczenia;
- 13) **Wyczynowe uprawianie sportu** – forma aktywności fizycznej, polegająca na uprawianiu dyscyplin sportowych przez osoby będące członkami wszelkiego rodzaju związków, klubów, organizacji, stowarzyszeń, kół, ognisk i zespołów sportowych, w tym również biorące udział w międzynarodowych lub ogólnokrajowych rozgrywkach sportowych o charakterze nieprofesjonalnym;
- 14) **Zajęcia zwiększonego ryzyka utraty życia lub zdrowia** – narciarstwo zjazdowe lub snowboarding lub saneczkarsstwo poza wyznaczonymi trasami zjazdowymi, narciarstwo akrobatyczne, snowboarding akrobatyczny, skoki narciarskie, bobsleje, kolarstwo ekstremalne (zjazd freeride, dual slalom, four cross, dirt jumping), sporty walki, wspinaczka górską lub skałkowa, speleologia, bieganie z pokonywaniem przeszkód (parkour, free running, runmageddon), zorbing, wyścigi lub rajdy lub akrobacje motorowe lub motorowodne, wyścigi konne, kajakarstwo górskie, górskie sploty wodne, nurkowanie wymagające użycia specjalistycznego sprzętu, skoki do wody, żeglarstwo morskie lub oceaniczne, skoki spadochronowe, skoki bungee, skoki powietrzne z wysokości, paralotniarstwo, szybownictwo, baloniarstwo, lotniarstwo, motolotniarstwo, wyprawy w następujące tereny charakteryzujące się ekstremalnymi warunkami klimatycznymi lub przyrodniczymi: pustynia, wysokie góry (powyżej 3200 m n.p.m.), busz, dżungla, bieguny, tereny lodowcowe lub śnieżne wymagające użycia sprzętu asekuracyjnego;
- 15) **Zawodowe uprawianie sportu** – forma aktywności fizycznej, polegająca na uprawianiu dyscyplin sportowych przez osoby:
- w odniesieniu do gier zespołowych – będące członkami kadry klubów biorących udział w rozgrywkach o charakterze profesjonalnym, ogólnokrajowym lub międzynarodowym, organizowanych przez właściwy dla danej dyscypliny związek sportowy lub
 - w odniesieniu do osób uprawiających sporty indywidualne – biorące udział w rozgrywkach o charakterze profesjonalnym, ogólnokrajowym lub międzynarodowym, organizowanych przez właściwy dla danej dyscypliny związek sportowy
- lub
- uprawnione na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej do otrzymywania w związku z uprawianiem sportu wynagrodzenia w dowolnej formie, w tym także stypendium lub zwrotu kosztów związanych z uprawianiem sportu w postaci diet, zasiłków itp., niezależnie od tego, czy sport jest uprawiany indywidualnie, czy w ramach gier zespołowych;
- 16) **Zdarzenie ubezpieczeniowe** – uwzględnione w zakresie ubezpieczenia Dodatkowej umowy ubezpieczenia: Śmierć Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku, Trwały uszczerbek na zdrowiu Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku, poniesienie Kosztów leczenia u Ubezpieczonego skutków Nieszczęśliwego wypadku, poniesienie Kosztów rehabilitacji Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku, Pobyt Ubezpieczonego w Szpitalu wskutek Nieszczęśliwego wypadku.
2. Wszelkie pojęcia inne niż wymienione w ustępie poprzedzającym są stosowane w niniejszych ogólnych warunkach ubezpieczenia zgodnie ze znaczeniem nadanym im przez ogólne warunki ubezpieczenia, na podstawie których została zawarta lub jest zawierana Główna umowa ubezpieczenia.

§ 2. PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA

- Przedmiotem ubezpieczenia są następstwa Nieszczęśliwych wypadków w życiu Ubezpieczonego.
- Zakres ubezpieczenia zależy od wariantu ubezpieczenia i obejmuje następujące Zdarzenia ubezpieczeniowe:
 - Wariant I:
 - Śmierć Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku,
 - Trwały uszczerbek na zdrowiu Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku,
 - poniesienie Kosztów leczenia u Ubezpieczonego skutków Nieszczęśliwego wypadku,
 - poniesienie Kosztów rehabilitacji Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku;
 - Wariant II:
 - Śmierć Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku,
 - Trwały uszczerbek na zdrowiu Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku,
 - poniesienie Kosztów leczenia u Ubezpieczonego skutków Nieszczęśliwego wypadku,
 - poniesienie Kosztów rehabilitacji Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku,
 - Pobyt Ubezpieczonego w Szpitalu wskutek Nieszczęśliwego wypadku.
- Ochrona ubezpieczeniowa polega na zobowiązaniu Towarzystwa do zapłaty:
 - w razie Śmierci wskutek Nieszczęśliwego wypadku – świadczenia ubezpieczeniowego w wysokości 50 (pięćdziesiąt) procent sumy ubezpieczenia w przypadku wariantu I oraz 100 (sto) procent sumy ubezpieczenia w przypadku wariantu II;
 - w razie Trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek Nieszczęśliwego wypadku – świadczenia ubezpieczeniowego równego iloczynowi sumy ubezpieczenia oraz wysokości procentowego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego orzeczonego na podstawie Tabeli procentowego uszczerbku na zdrowiu wskutek nieszczęśliwego wypadku, stanowiącej załącznik do niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia;
 - w razie Pobytu w Szpitalu wskutek Nieszczęśliwego wypadku – świadczenia ubezpieczeniowego za każdy Dzień pobytu w Szpitalu, nie więcej jednak niż za 120 (sto dwadzieścia) dni, równego iloczynowi liczby Dni pobytu w Szpitalu oraz dziennego świadczenia w wysokości:
 - 0,2 procent sumy ubezpieczenia – za każdy Dzień pobytu w Szpitalu od 1 (pierwszego) do 30 (trzydziestego) dnia,
 - 0,15 procent sumy ubezpieczenia – za każdy Dzień pobytu w Szpitalu od 31 (trzydziestego pierwszego) do 60 (sześćdziesiątego) dnia,
 - 0,1 procent sumy ubezpieczenia – za każdy Dzień pobytu w Szpitalu od 61 (sześćdziesiątego pierwszego) do 120 (sto dwudziestego) dnia;
 - w razie poniesienia Kosztów rehabilitacji wskutek Nieszczęśliwego wypadku – świadczenia ubezpieczeniowego w wysokości stanowiącej równowartość poniesionych Kosztów rehabilitacji Ubezpieczonego, udokumentowanych oryginałami faktur lub rachunków, jednak łącznie nie więcej niż 15 (piętnaście) procent sumy ubezpieczenia;

- 5) w razie poniesienia Kosztów leczenia skutków Nieszczęśliwego wypadku – świadczenia ubezpieczeniowego w wysokości stanowiącej równowartość poniesionych Kosztów leczenia u Ubezpieczonego skutków Nieszczęśliwego wypadku, udokumentowanych oryginałami faktur lub rachunków, jednak łącznie nie więcej niż 20 (dwadzieścia) procent sumy ubezpieczenia.
4. Zakres ochrony ubezpieczeniowej może zostać rozszerzony o opcję sportową polegającą na objęciu Ubezpieczonego ochroną ubezpieczeniową w trakcie uprawiania przez niego poniższych aktywności, o ile nie stanowi to Działalności zarobkowej:
- 1) stanowiących wyczynowe uprawianie sportu: łucznictwo, szermierka sportowa, baseball, badminton, tenis ziemny, tenis stołowy, squash, siatkówka, koszykówka, tyżwiarstwo szybkie, tyżwiarstwo figurowe, surfing, windsurfing, narty wodne z wyłączeniem akrobacji, snowboarding z wyłączeniem akrobacji oraz snowboardingu poza wyznaczonymi trasami zjazdowymi, kolarstwo, kolarstwo górskie z wyłączeniem odmian ekstremalnych (odmiany ekstremalne to: zjazd freeride, dual slalom, four cross, dirt jumping), bilard, golf, curling, taniec, jazda konna, skoki przez przeszkody z wyłączeniem wyścigów konnych, piłka nożna (w tym halowa), piłka ręczna, rugby, futbol amerykański, piłka wodna, gimnastyka z wyłączeniem kulturystyki, hokej na trawie, hokej na lodzie, biathlon, pięciobój, dziesięciobój, triathlon, lekkoatletyka, żeglarsstwo śródlądowe i przybrzeżne do 25 mil morskich od brzegu, narciarstwo biegowe, narciarstwo alpejskie z wyłączeniem narciarstwa poza wyznaczonymi trasami zjazdowymi, skoków i narciarstwa akrobatycznego, saneczkarstwo z wyłączeniem saneczkarstwa poza wyznaczonymi trasami zjazdowymi, wioślarstwo, kajakarstwo z wyłączeniem kajakarstwa górskiego i górskich splotów wodnych, pływanie, sporty walki bez użycia broni (tj.: aikido, hapkido, judo, karate, kungfu, taekwondo);
 - 2) zaliczanych do zajęć zwiększonego ryzyka utraty życia lub zdrowia pod warunkiem, że nie są uprawiane w ramach wyczynowego ani zawodowego uprawiania sportu:
 - a) bezdekompresyjne nurkowanie z partnerem poza wrakami i jaskiniami przy użyciu sprzętu z obiegiem otwartym i z zejściem nie niższe niż na głębokość 40 m, pod warunkiem że ubezpieczony posiada uprawnienia potwierdzone międzynarodowo uznawanym certyfikatem (PADI, CMAS) lub nurkowanie odbywa się podczas kursu mającego na celu uzyskanie takich uprawnień przez ubezpieczonego w asyście instruktora z aktualnym międzynarodowo uznawanym certyfikatem uprawniającym do prowadzenia kursu danego rodzaju,
 - b) żeglarsstwo morskie i oceaniczne uprawiane na jednostce przewidzianej na co najmniej siedmiu członków załogi prowadzonej przez osobę posiadającą patent Jachtowego Sternika Morskiego lub Kapitana Jachtowego Polskiego Związku Żeglarskiego lub adekwatne uprawnienia wydane przez ISSA (Inshore Skipper, Offshore Skipper lub Master of Yacht),
 - c) wspinaczka skałkowa poniżej 4000 m n.p.m. uprawiana z użyciem specjalistycznego sprzętu na drogach do 5 klasy trudności włącznie wg klasyfikacji UIAA, V klasyfikacji polskiej, 4b brytyjskiej, 5.7 północnoamerykańskiej, 4+ francuskiej, 14 australijskiej, 5 skandynawskiej lub III saksońskiej,
 - d) wyprawy w wysokie góry poniżej 4000 m n.p.m.

§ 3.

OGRANICZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI TOWARZYSTWA

1. Świadczenie ubezpieczeniowe nie zostanie wypłacone jeżeli Nieszczęśliwy wypadek lub jego następstwa miały miejsce:
 - 1) w związku ze spożyciem przez Ubezpieczonego alkoholu, niezaleconym przez lekarza zażyciem przez Ubezpieczonego narkotyków lub substancji lub środków działających na centralny układ nerwowy (w tym środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii); w związku z ujawnionym w dokumentacji medycznej nadużyciem przez Ubezpieczonego alkoholu, leków, narkotyków lub innych wskazanych powyżej substancji lub środków działających na centralny układ nerwowy;
 - 2) w związku z popełnieniem lub usiłowaniem popełnienia przez Ubezpieczonego przestępstwa;
 - 3) w związku z Wyczynowym lub Zawodowym uprawianiem sportu przez Ubezpieczonego lub udziałem Ubezpieczonego w Zajęciach zwiększonego ryzyka utraty życia lub zdrowia, z zastrzeżeniem § 2 ust. 4;
 - 4) w wyniku wypadku statku powietrznego, na którego pokładzie przebywał Ubezpieczony, przy czym ograniczenie odpowiedzialności Towarzystwa nie dotyczy sytuacji, gdy Ubezpieczony był

pasażerem samolotu pasażerskiego podczas regularnego przewoźnika lotniczego lub przewoźnika czarterowego, wykonywanych przez przewoźnika lotniczego w rozumieniu ustawy – Prawo lotnicze;

- 5) w wyniku działań wojennych, działań zbrojnych, stanu wojennego, rozruchów, zamieszek lub użycia broni masowego rażenia; w wyniku Aktu terroryzmu, który miał miejsce podczas wykonywania przez Ubezpieczonego czynności lub obowiązków służbowych w ramach przynależności do jakichkolwiek struktur wojskowych lub jednostek lub służb, których zadania obejmują zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego; w związku z udziałem Ubezpieczonego w zagranicznych misjach o charakterze militarnym, stabilizacyjnym lub humanitarnym; w związku z udziałem Ubezpieczonego w charakterze sprawcy (wszelkie formy sprawstwa), pomocnika lub podżegacza w Akcie terroryzmu lub innych niż wskazane powyżej aktach przemocy.
2. Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności za skutki tych okoliczności, o które pytało przed zawarciem Pierwszej dodatkowej umowy ubezpieczenia, a które podano do jego wiadomości niezgodnie z prawdą. Towarzystwo ma prawo podnieść ten zarzut również po upływie 3 (trzech) lat od zawarcia tej umowy.
3. Świadczenie ubezpieczeniowe nie zostanie wypłacone w związku z koniecznością odbycia lub odbywaniem przez Ubezpieczonego rehabilitacyjno-usprawniającego leczenia skutków Nieszczęśliwego wypadku.
4. Ubezpieczający i Ubezpieczony są zobowiązani w terminie 60 (sześćdziesięciu) dni poinformować Towarzystwo o rozpoczęciu, podjęciu dodatkowej lub zmianie Działalności zarobkowej Ubezpieczonego oraz o rozpoczęciu Zawodowego uprawiania sportu przez Ubezpieczonego. Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności za skutki tych okoliczności, o których nie zostało poinformowane albo które podano do jego wiadomości niezgodnie z prawdą, o ile okoliczności te zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia Zdarzenia ubezpieczeniowego. Towarzystwo w terminie 30 (trzydziestu) dni od otrzymania powyższych informacji skutkujących zmianą prawdopodobieństwa wystąpienia Zdarzenia ubezpieczeniowego, w zależności od ich wpływu na to prawdopodobieństwo:
 - 1) zaproponuje Ubezpieczającemu zmianę wysokości Regularnej składki z tytułu umowy dodatkowej adekwatnie do zmienionego prawdopodobieństwa wystąpienia Zdarzenia ubezpieczeniowego, przy czym zmiana wysokości składki będzie miała zastosowanie nie później niż w terminie 30 (trzydziestu) dni od otrzymania informacji przez Towarzystwo
 - albo
 - 2) zdecyduje, iż w ofertach zawarcia Kolejnych dodatkowych umów ubezpieczenia uwzględni ograniczenie odpowiedzialności Towarzystwa adekwatnie do zmienionego prawdopodobieństwa wystąpienia Zdarzenia ubezpieczeniowego
 - albo
 - 3) zdecyduje o zaprzestaniu składania Ubezpieczającemu ofert zawarcia Kolejnych dodatkowych umów ubezpieczenia.

§ 4.

ZAWARCIE DODATKOWEJ UMOWY UBEZPIECZENIA

1. Pierwsza dodatkowa umowa ubezpieczenia jest zawierana w trybie złożenia przez Ubezpieczającego oferty zawarcia takiej umowy oraz przyjęcia tej oferty przez Towarzystwo, z zastrzeżeniem że Ubezpieczający może złożyć ofertę zawarcia takiej umowy na rzecz Ubezpieczonego pod warunkiem, że w tym samym czasie Ubezpieczony nie jest objęty przez Towarzystwo ochroną ubezpieczeniową z tytułu umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków zawartej na podstawie ogólnych warunków ubezpieczenia, o których mowa w § 1 ust. 1 pkt 1 lub innych ogólnych warunków ubezpieczenia dotyczących świadczeń tego rodzaju, ani ochroną ubezpieczeniową z tytułu umowy ubezpieczenia w razie poniesienia kosztów leczenia skutków nieszczęśliwego wypadku. Oferta może zostać złożona łącznie z Wnioskiem ubezpieczeniowym o zawarcie Głównej umowy ubezpieczenia lub w czasie jej trwania. Jeżeli Towarzystwo przyjmie ofertę Ubezpieczającego złożoną jednocześnie z tym Wnioskiem ubezpieczeniowym, wówczas Dodatkową umowę ubezpieczenia uważa się za zawartą z chwilą zawarcia Głównej umowy ubezpieczenia. Jeżeli Towarzystwo przyjmie ofertę Ubezpieczającego złożoną później niż oferta zawarcia Głównej umowy ubezpieczenia, Dodatkową umowę ubezpieczenia uważa się za zawartą z chwilą doręczenia Ubezpieczającemu Polisy. Do zawarcia Dodatkowej umowy ubezpieczenia w zakresie nieuregulowanym powyżej stosuje się postanowienia dotyczące zawarcia Głównej umowy ubezpieczenia.
2. Kolejna dodatkowa umowa ubezpieczenia jest zawierana w trybie złożenia przez Towarzystwo oferty zawarcia takiej umowy oraz przyjęcia tej oferty przez Ubezpieczającego, z zastrzeżeniem poniższych postanowień:

- 1) Towarzystwo, o ile nie postanowi inaczej, nie zaproponuje zawarcia Kolejnych dodatkowych umów ubezpieczenia, jeżeli nie została opłacona w wyznaczonym terminie Regularna składka z tytułu wcześniejszych Umów dodatkowych.
- 2) Jeżeli Towarzystwo złoży ofertę zawarcia Kolejnej dodatkowej umowy ubezpieczenia, wówczas do jej zawarcia stosuje się postanowienia Głównej umowy ubezpieczenia – odpowiednio w zakresie propozycji Towarzystwa dotyczącej zmiany wysokości Regularnej składki inwestycyjnej z tytułu Umowy głównej, a składanej Ubezpieczającemu w związku z Rocznicą ubezpieczenia (indeksacja). Powyższe oznacza, że Kolejna dodatkowa umowa ubezpieczenia zostaje zawarta zgodnie z powyższymi warunkami oferty Towarzystwa w pierwszym dniu okresu ubezpieczenia tej umowy wskazanym w ofercie, chyba że Ubezpieczający w terminie wskazanym w powyższych postanowieniach Głównej umowy ubezpieczenia poinformuje Towarzystwo o nieprzyjęciu oferty. Dokumentem ubezpieczenia potwierdzającym zawarcie Kolejnej dodatkowej umowy ubezpieczenia jest oferta jej zawarcia złożona przez Towarzystwo.

§ 5. OKRES UBEZPIECZENIA

1. Dodatkowa umowa ubezpieczenia jest zawierana na czas określony. Pierwszy i ostatni dzień okresu ubezpieczenia są wskazane w Dokumentie ubezpieczenia.
2. Jeżeli ochrona ubezpieczeniowa z tytułu Pierwszej dodatkowej umowy ubezpieczenia rozpoczyna się w terminie dłuższym niż 6 (sześć) miesięcy przed najbliższą Rocznicą ubezpieczenia, wówczas Pierwsza dodatkowa umowa ubezpieczenia jest zawierana na okres do dnia poprzedzającego pierwszą Rocznicę ubezpieczenia następującą po dniu zawarcia Pierwszej dodatkowej umowy ubezpieczenia.
3. Jeżeli ochrona ubezpieczeniowa z tytułu Pierwszej dodatkowej umowy ubezpieczenia rozpoczyna się w terminie nie dłuższym niż 6 (sześć) miesięcy przed najbliższą Rocznicą ubezpieczenia, wówczas Pierwsza dodatkowa umowa ubezpieczenia jest zawierana na okres do dnia poprzedzającego drugą Rocznicę ubezpieczenia następującą po dniu zawarcia Pierwszej dodatkowej umowy ubezpieczenia.
4. Kolejna dodatkowa umowa ubezpieczenia jest zawierana na okres jednego roku począwszy od dnia następnego po zakończeniu poprzedniej Umowy dodatkowej, aż do dnia poprzedzającego odpowiednią następną Rocznicę ubezpieczenia.
5. Ochrona ubezpieczeniowa przysługuje Ubezpieczonemu w okresie ubezpieczenia, jednak nie wcześniej niż od następnego dnia po zapłaceniu pierwszej Regularnej składki z tytułu Pierwszej dodatkowej umowy ubezpieczenia i nie dłużej niż do rozwiązania Dodatkowej umowy ubezpieczenia.

§ 6. ŚWIADCZENIE UBEZPIECZENIOWE

1. Wysokość sumy ubezpieczenia, wariant ubezpieczenia oraz rozszerzenie o opcję sportową są wskazane w Dokumentie ubezpieczenia. Tabela procentowego uszczerbku na zdrowiu wskutek nieszczęśliwego wypadku stanowi załącznik do niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia.
2. Składając ofertę zawarcia Kolejnej dodatkowej umowy ubezpieczenia, Towarzystwo wraz z wysokością Regularnej składki z tytułu Umowy dodatkowej ustaloną zgodnie z § 7 ust. 2 może zaproponować zmianę parametrów wskazanych w ustępie powyżej, w szczególności Towarzystwo może zaproponować zmianę wysokości sumy ubezpieczenia, przy czym procentowy wzrost tej sumy ubezpieczenia będzie równy proponowanemu wskaźnikowi indeksacji Regularnej składki inwestycyjnej z tytułu Umowy głównej.

§ 7. SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA

1. Ubezpieczający jest zobowiązany opłacać Regularną składkę z tytułu Umowy dodatkowej w wysokości oraz terminach wskazanych w Dokumentie ubezpieczenia.
2. Wysokość Regularnej składki z tytułu Umowy dodatkowej jest ustalana na podstawie sumy ubezpieczenia, częstotliwości opłacania Składki regularnej z tytułu Umowy ubezpieczenia oraz obowiązującej taryfy składek, z uwzględnieniem poniższych postanowień:
 - 1) Obowiązująca taryfa składek jest wybierana z tabeli taryf Towarzystwa odpowiedniej dla obowiązującego wariantu ubezpieczenia oraz tego, czy zakres ochrony ubezpieczeniowej został rozszerzony o opcję sportową – według posiadanych przez Towarzystwo szczegółowych informacji dotyczących Ubezpieczonego, w tym jego Wzrostu w pierwszym dniu okresu ubezpieczenia.

- 2) Taryfy składek są ustalane w wysokości zapewniającej co najmniej wykonanie wszystkich zobowiązań Towarzystwa wynikających z zawartych Dodatkowych umów ubezpieczenia oraz pokrycie kosztów działalności ubezpieczeniowej Towarzystwa, z uwzględnieniem przewidzianych w ogólnych warunkach ubezpieczenia regulujących Dodatkową umowę ubezpieczenia: przedmiotu i zakresu ubezpieczenia, ograniczeń i wyłączeń odpowiedzialności (w tym także czasowych), zasad ustalenia wysokości świadczenia ubezpieczeniowego, maksymalnego łącznego okresu ubezpieczenia przewidzianego dla Dodatkowej umowy ubezpieczenia, tj. łącznie dla Pierwszej i Kolejnych dodatkowych umów ubezpieczenia.
3. W razie rozwiązania Dodatkowej umowy ubezpieczenia z przyczyn innych niż zakończenie okresu ubezpieczenia, Towarzystwo ustala jaka część wpłaconej Regularnej składki z tytułu Umowy dodatkowej – po potrąceniu kwoty należności z tytułu Umowy ubezpieczenia – podlega zwrotowi za niewykorzystany okres ubezpieczenia. W razie jednoczesnego rozwiązania Głównej umowy ubezpieczenia albo jej przekształcenia w umowę ubezpieczenia bezskładkowego, powyższą składkę zwraca się razem ze zwracaną Regularną składką ochronną z tytułu Umowy głównej zgodnie z postanowieniami ogólnych warunków ubezpieczenia tej umowy, zaś w pozostałych przypadkach powyższą składkę zwraca się Ubezpieczającemu.

§ 8. USTALENIE WYSOKOŚCI I WYPŁATA ŚWIADCZENIA UBEZPIECZENIOWEGO

1. Rodzaj i wysokość świadczenia ubezpieczeniowego ustala się po stwierdzeniu związku przyczynowego pomiędzy Nieszczęśliwym wypadkiem a Zdarzeniem ubezpieczeniowym objętym ochroną ubezpieczeniową Towarzystwa.
2. Ustalając wysokość świadczenia ubezpieczeniowego w razie Śmierci wskutek Nieszczęśliwego wypadku, uwzględnia się wysokość sumy ubezpieczenia obowiązującą w dniu śmierci Ubezpieczonego, o ile Nieszczęśliwy wypadek oraz śmierć Ubezpieczonego nastąpiły w czasie trwania tej samej Dodatkowej umowy ubezpieczenia. W każdym innym przypadku uwzględnia się wysokość sumy ubezpieczenia, która obowiązywała w ostatnim dniu tej Dodatkowej umowy ubezpieczenia, w czasie trwania której nastąpił Nieszczęśliwy wypadek.
3. Ustalając wysokość świadczenia ubezpieczeniowego innego niż wskazane w ustępie bezpośrednio powyżej, uwzględnia się wysokość sumy ubezpieczenia obowiązującą w dniu Nieszczęśliwego wypadku.
4. Wysokość świadczenia ubezpieczeniowego w razie Trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek Nieszczęśliwego wypadku ustala się na podstawie Tabeli procentowego uszczerbku na zdrowiu wskutek nieszczęśliwego wypadku obowiązującej w dniu Nieszczęśliwego wypadku.
5. Przedłożone Towarzystwu orzeczenia, zaświadczenia i wyniki badań dotyczące Ubezpieczonego i związane z roszczeniem o wypłatę świadczenia ubezpieczeniowego nie mają charakteru wyłącznie wiążącego. W celu obiektywnego ustalenia stanu zdrowia Ubezpieczonego Towarzystwo może wymagać, aby Ubezpieczony poddał się badaniom diagnostycznym i lekarskim, które zostaną wykonane na koszt Towarzystwa i przez wyznaczonego lekarza.
6. Oceny Trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek Nieszczęśliwego wypadku dokonują lekarze wskazani przez Towarzystwo.
7. Jeżeli wskutek tego samego Nieszczęśliwego wypadku wystąpił więcej niż jeden rodzaj uszczerbku, wówczas świadczenia ubezpieczeniowe w razie Trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek Nieszczęśliwego wypadku sumuje się, z tym że łącznie Towarzystwo wypłaci nie więcej niż świadczenie ubezpieczeniowe odpowiadające 100 (stu) procentom uszczerbku.
8. W razie utraty lub uszkodzenia narządu albo układu, których funkcje przed Nieszczęśliwym wypadkiem objętym ochroną ubezpieczeniową były już dotknięte trwałym uszczerbkiem – w szczególności powstałym na skutek innego zdarzenia, choroby lub wady wrodzonej – stopień Trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek Nieszczęśliwego wypadku określa się wówczas jako różnicę pomiędzy stopniem trwałego uszczerbku na zdrowiu po Nieszczęśliwym wypadku a stopniem trwałego uszczerbku na zdrowiu przed tym wypadkiem. Jeżeli uszczerbek na zdrowiu dotyczy narządu lub układu, których funkcje były już dotknięte trwałym uszczerbkiem, w związku z którym Towarzystwo wypłaciło świadczenie ubezpieczeniowe, wówczas przyjmuje się, że stopień Trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek Nieszczęśliwego wypadku stanowi różnicę pomiędzy stopniem trwałego uszczerbku na zdrowiu po Nieszczęśliwym wypadku a stopniem trwałego uszczerbku, za który wypłacono świadczenie. Jeżeli nie jest możliwe określenie, w jakim stopniu funkcje narządu albo układu były naruszone przed Nieszczęśliwym wypadkiem, przyjmuje się, że wcześniejszy uszczerbek na zdrowiu nie istniał.

9. Stopień Trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku powinien być ustalany po zakończeniu leczenia, z uwzględnieniem zalecanego przez lekarza leczenia usprawniającego, jednak nie wcześniej niż po upływie 3 (trzech) miesięcy od daty tego Nieszczęśliwego wypadku i nie później niż po upływie 24 (dwudziestu czterech) miesięcy od tego dnia. Późniejsza zmiana stopnia uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego nie daje podstaw do zmiany wysokości świadczenia ubezpieczeniowego.
10. Jeżeli zgodnie z opinią lekarza wskazanego przez Towarzystwo, okres leczenia będzie dłuższy niż 12 (dwanaście) miesięcy, wówczas Ubezpieczony może po upływie 6 (sześciu) miesięcy leczenia złożyć wniosek o wcześniejszą wypłatę bezspornej części świadczenia w razie Trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek Nieszczęśliwego wypadku, która zgodnie z przewidywaniami Towarzystwa będzie należna po całkowitym zakończeniu leczenia. Przewidywaną wysokość minimalnego świadczenia, o którym mowa powyżej, określa się na podstawie przedstawionych przez Ubezpieczonego dokumentów oraz ustaleń lekarza wskazanego przez Towarzystwo. W razie wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego zgodnie z zasadami określonymi w zdaniach poprzedzających stosuje się postanowienia ust. 14.
11. W razie kolejnych Pobytów Ubezpieczonego w Szpitalu spowodowanych tym samym Nieszczęśliwym wypadkiem, wysokość świadczenia ubezpieczeniowego oblicza się na podstawie sumy Dni jego pobytów w Szpitalu.
12. Łączna kwota wszystkich świadczeń ubezpieczeniowych z tytułu poniesienia Kosztów rehabilitacji wskutek Nieszczęśliwego wypadku – wypłacanych w związku z Nieszczęśliwymi wypadkami, które nastąpiły w czasie ochrony ubezpieczeniowej udzielanej tytułem tej samej Dodatkowej umowy ubezpieczenia - nie może być wyższa niż 15 (piętnaście) procent sumy ubezpieczenia obowiązującej dla tej umowy.
13. Łączna kwota wszystkich świadczeń ubezpieczeniowych z tytułu poniesienia Kosztów leczenia skutków Nieszczęśliwego wypadku – wypłacanych w związku z Nieszczęśliwymi wypadkami, które nastąpiły w czasie ochrony ubezpieczeniowej udzielanej tytułem tej samej Dodatkowej umowy ubezpieczenia – nie może być wyższa niż 20 (dwadzieścia) procent sumy ubezpieczenia obowiązującej dla tej umowy.
14. Jeżeli wypłacono świadczenie ubezpieczeniowe w razie Trwałego uszczerbku na zdrowiu, Pobytu w Szpitalu lub poniesienia Kosztów rehabilitacji wskutek Nieszczęśliwego wypadku lub wypłacono świadczenie w razie poniesienia Kosztów leczenia skutków Nieszczęśliwego wypadku, a następnie Ubezpieczony zmarł wskutek tego samego Nieszczęśliwego wypadku, wówczas świadczenie w razie Śmierci wskutek Nieszczęśliwego wypadku wypłaca się w kwocie stanowiącej nadwyżkę wysokości tego świadczenia ponad sumę uprzednio wypłaconych świadczeń, o których mowa powyżej.
15. Jeżeli został ustalony stopień Trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek Nieszczęśliwego wypadku, a Ubezpieczony zmarł przed otrzymaniem świadczenia ubezpieczeniowego z tego tytułu z przyczyn związanych z tym wypadkiem, wówczas wypłaca się wyłącznie świadczenie ubezpieczeniowe w razie Śmierci wskutek Nieszczęśliwego wypadku.
16. Jeżeli wskutek tego samego Nieszczęśliwego wypadku przysługuje świadczenie w razie Trwałego uszczerbku na zdrowiu lub Pobytu w Szpitalu lub poniesienia Kosztów rehabilitacji wskutek Nieszczęśliwego wypadku lub przysługuje świadczenie w razie poniesienia Kosztów leczenia skutków Nieszczęśliwego wypadku, wówczas odpowiedzialność Towarzystwa jest ograniczona do maksymalnej wysokości świadczenia, jakie może zostać wypłacone w razie Trwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek Nieszczęśliwego wypadku.
17. Świadczenie ubezpieczeniowe nie przysługuje w przypadku Zdarzeń ubezpieczeniowych o charakterze nawykowym, zmęczeniuowym lub wysiłkowym w obszarze układu mięśniowo-szkieletowego, potwierdzonym w dokumentacji medycznej, z zastrzeżeniem zdania następnego. Powyższe ograniczenie nie dotyczy poniesienia Kosztów leczenia skutków Nieszczęśliwego wypadku, ani Śmierci wskutek Nieszczęśliwego wypadku.
18. Wypłata świadczenia ubezpieczeniowego następuje po otrzymaniu zawiadomienia o Zdarzeniu ubezpieczeniowym i dokumentów potwierdzających to zdarzenie oraz wyjaśnieniu okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa i wysokości świadczenia ubezpieczeniowego. Dokumentację potwierdzającą Zdarzenie ubezpieczeniowe stanowią łącznie:
 - 1) w przypadku Śmierci Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku – odpis skrócony aktu zgonu albo odpis sądowego postanowienia stwierdzającego zgon albo odpis sądowego postanowienia o uznaniu za zmarłego, a jeżeli zdarzenie miało miejsce poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, wtedy jest nim dokument wystawiony przez uprawnione do stwierdzenia zgonu władze państwa, w którym nastąpiło Zdarzenie ubezpieczeniowe,
 - 2) w przypadku pozostałych Zdarzeń ubezpieczeniowych - dokumentacja medyczna z leczenia prowadzonego w związku ze Zdarzeniem ubezpieczeniowym, w tym karty leczenia szpitalnego, karty historii choroby, wyniki badań, rachunki i faktury potwierdzające poniesione Koszty rehabilitacji Ubezpieczonego wskutek Nieszczęśliwego wypadku lub poniesione Koszty leczenia u Ubezpieczonego skutków Nieszczęśliwego wypadku,
 - 3) dokumenty potwierdzające Nieszczęśliwy wypadek,
 - 4) inne dokumenty, których Towarzystwo będzie wymagać w związku z ustaleniem wysokości i wypłatą świadczenia ubezpieczeniowego.
19. Po otrzymaniu zawiadomienia o Zdarzeniu ubezpieczeniowym, Towarzystwo zgodnie z obowiązującymi przepisami poinformuje uprawnionego do świadczenia ubezpieczeniowego o tym, jakie dokumenty potwierdzające Zdarzenie ubezpieczeniowe oraz jego uprawnienie do świadczenia ubezpieczeniowego są potrzebne do jego wypłaty.
20. Świadczenie ubezpieczeniowe w razie Śmierci wskutek Nieszczęśliwego wypadku, jeżeli Ubezpieczony nie wskazał innego uprawnionego do tego świadczenia, jest wypłacane Ubezpieczonemu w ramach Głównej umowy ubezpieczenia, a jeżeli Umowa główna obejmuje życie dwojga Ubezpieczonych, wówczas świadczenie jest im wypłacane w częściach równych. Pozostałe świadczenia ubezpieczeniowe są wypłacane Ubezpieczonemu.
21. Świadczenia ubezpieczeniowe są wypłacane w złotych polskich. Jeżeli Koszty rehabilitacji wskutek Nieszczęśliwego wypadku lub Koszty leczenia skutków Nieszczęśliwego wypadku zostały poniesione w walucie obcej, kwoty wskazane w przedstawionych rachunkach i fakturach są przeliczane na złote polskie według średniego kursu walut obcych tabeli Narodowego Banku Polskiego, obowiązującego w dniu poniesienia tych kosztów.
22. Do wypłaty świadczeń ubezpieczeniowych w zakresie nieuregulowanym w ustępach powyżej stosuje się odpowiednio postanowienia Głównej umowy ubezpieczenia dotyczące spełnienia świadczenia ubezpieczeniowego..

§ 9.

ROZWIĄZANIE I ODSTĄPIENIE OD DODATKOWEJ UMOWY UBEZPIECZENIA

1. Ubezpieczający może odstąpić od Dodatkowej umowy ubezpieczenia w terminie 30 (trzydziestu) dni licząc od późniejszego z następujących dni: dnia jej zawarcia lub dnia, w którym dowiedział się o prawie odstąpienia od umowy. W takim przypadku ochrona ubezpieczeniowa jest udzielana do dnia, w którym Towarzystwo otrzymało oświadczenie woli Ubezpieczającego o odstąpieniu od umowy i jednocześnie Towarzystwo zwraca Ubezpieczającemu wpłaconą Regularną składkę z tytułu Umowy dodatkowej, przy czym ma prawo potrącić jej część za czas udzielanej ochrony ubezpieczeniowej. Odstąpienie od Głównej umowy ubezpieczenia jest równoznaczne z odstąpieniem od Dodatkowej umowy ubezpieczenia.
2. Poza przypadkami odrębnie wskazanymi w niniejszych ogólnych warunkach ubezpieczenia lub wynikającymi z przepisów prawa, Dodatkowa umowa ubezpieczenia rozwiązuje się w następujących przypadkach i terminach:
 - 1) z końcem ostatniego dnia Miesiąca ubezpieczenia bezpośrednio następującego po Miesiącu ubezpieczenia, w którym Towarzystwo otrzymało oświadczenie woli Ubezpieczającego o wypowiedzeniu tej umowy,
 - 2) z końcem ostatniego dnia okresu ubezpieczenia,
 - 3) z chwilą śmierci Ubezpieczonego,
 - 4) z dniem przekształcenia Głównej umowy ubezpieczenia w umowę ubezpieczenia bezskładkowego,
 - 5) z dniem rozwiązania Głównej umowy ubezpieczenia.

§ 10.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

W sprawach nieuregulowanych w niniejszych ogólnych warunkach ubezpieczenia stosuje się postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia, na podstawie których została zawarta lub jest zawierana Główna umowa ubezpieczenia.

§ 11.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznikiem do niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia, stanowiącym ich integralną część jest Tabela procentowego uszczerbku na zdrowiu wskutek nieszczęśliwego wypadku.

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia zostały przyjęte uchwałą Zarządu Aviva Towarzystwa Ubezpieczeń na Życie Spółka Akcyjna z 12 czerwca 2019 roku i weszły w życie 27 lipca 2019 roku.

